

Krzysztof Małachowski

Euroregion Pomerania jako przykład polsko-niemiecko-szwedzkiej współpracy transgranicznej

Ekonomiczne Problemy Usług nr 61, 211-223

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KRZYSZTOF MAŁACHOWSKI

Uniwersytet Szczeciński

EUROREGION POMERANIA JAKO PRZYKŁAD POLSKO-NIEMIECKO-SZWEDZKIEJ WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ

Wprowadzenie

Zmiany polityczne w Europie Środkowo-Wschodniej po 1989 r. stworzyły wiele nowych okoliczności sprzyjających rozwojowi procesów integracji gospodarczej, społecznej i politycznej. Jednym z elementów tej integracji są euroregiony.

Euroregion to zinstytucjonalizowana forma współpracy transgranicznej między regionami państw członkowskich Unii Europejskiej, państw kandydujących oraz regionami ich sąsiadów.

Na obszarze Unii Europejskiej istnieje współcześnie ponad 100 zorganizowanych regionów granicznych. Za najbardziej rozwiniętą uznaje się współpracę w niemiecko-holenderskim EUROREGIO, niemiecko-francusko-szwajcarskim REGIO oraz SAAR – LOR – LUX w trójkącie: Niemcy – Francja – Luksemburg.

We współpracy transgranicznej uczestniczą regiony sąsiadujące ze sobą przez granicę, a jej szczególną formą są **euroregiony**. Transgraniczna współpraca umożliwia kontakty, rozwój gospodarczy, wspólne inicjatywy służące rozwojowi całego regionu, który niejednokrotnie jest sztucznie rozdzielony granicą państwową¹.

¹ M. Perzanowski, *Republiki regionów, czyli o polityce regionalnej Unii Europejskiej*, „Polski Kalendarz Europejski” 2003, nr 3 (75), s. 32–33.

Współpraca transgraniczna jest szczególnym przypadkiem współpracy międzynarodowej, której charakterystycznymi cechami są sąsiedzkość kontaktów oraz lokalny lub regionalny poziom współdziałania. Umowy międzynarodowe o współpracy dwustronnej nie mają na celu realizowania współpracy między organami państwowymi. Ich rolą jest wskazanie, w jakich warunkach samorządy sąsiadujących państw mogą nawiązać współpracę i jakie są tego konsekwencje w prawie wewnętrznym. Współpraca transgraniczna nie jest środkiem, za pomocą którego samorządy terytorialne mogą zdobyć kompetencje, których nie mają na mocy prawa krajowego. Nie ma ona też na celu stworzenia nowej formy władz lokalnych o charakterze ponadnarodowym².

Uczestnictwo gminy czy regionu w porozumieniu euroregionalnym jest całkowicie dobrowolne i oparte na zasadach wynikających z zatwierzonego statutu. Euroregion nie ma osobowości prawnej. Jego statut ma charakter wewnętrznego uzgodnienia reguł współpracy stron porozumienia transgranicznego, opartego na zasadach **konwencji madryckiej** (dokument Europejska konwencja ramowa o współpracy transgranicznej między wspólnotami a władzami terytorialnymi, uchwalony przez Radę Europy w dniu 21 maja 1980 r.) oraz **Europejskiej karty samorządu terytorialnego** (umowa międzynarodowa podpisana 15 października 1985 r. przez Komitet Ministrów Rady Europy). Polska, będąc członkiem Rady Europy, oba te dokumenty podpisała i ratyfikowała w 1993 r. W euroregionach funkcjonujących na polskim pograniczu zgodność z wymogami prawa krajowego zapewniło nadanie euroregionom (przez strony uczestniczące w porozumieniach) postaci **stowarzyszeń komunalnych**, których kompetencje i funkcje w przypadku strony polskiej zostały określone w przepisach zawartych w Ustawie z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (DzU 1989, nr 20, poz. 104) i w Ustawie z dnia 23 lutego 1990 r. o zmianie ustawy – Prawo o stowarzyszeniach i skolonictwie wyższym (DzU 1990, nr 14, poz. 86)³.

Współpracę między sąsiadującymi ze sobą państwami ułatwia przystąpienie Polski w dniu 21 grudnia 2007 r. do Układu z Schengen, który stanowi

² A. Żelazko, *Pojęcie współpracy transgranicznej samorządu terytorialnego*, „Biuletyn Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych” 2004, nr 24 (212).

³ Z. Przybyła, *Euroregiony – nowy element narodowej i międzynarodowej polityki gospodarczej*, w: B. Winiarski (red.), *Polityka gospodarcza*, PWN, Warszawa 2006, s. 566–568.

porozumienie 24 państw, znoszące kontrolę obywateli przekraczających granicę między państwami – uczestnikami porozumienia.

Polityczne i ekonomiczne dążenia zmierzające do likwidacji granic wewnętrznych oraz do intensyfikacji kontaktów wykraczających poza zewnętrzne granice Unii Europejskiej, nasilają się w Europie od końca lat 80. poprzedniego stulecia. Dlatego regiony prowadzące współpracę transgraniczną odgrywają coraz większą rolę w rozwoju Europy, zbliżając do siebie społeczności, instytucje i przedsiębiorstwa. Podstawowym celem ich funkcjonowania jest stworzenie ponadgranicznych obszarów społeczno-gospodarczych.

1. Charakterystyka społeczno-ekonomiczna Euroregionu Pomierania

Zasadniczy rozwój współpracy transgranicznej w Polsce notuje się dopiero od początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku, co ma związek z transformacją społeczno-gospodarczą⁴ (wcześniej np. w latach 70. i 80. XX wieku współpraca regionów przygranicznych miała już miejsce i dotyczyła głównie tzw. małego ruchu turystycznego, transferu siły roboczej, przygranicznej wymiany handlowej, kooperacji przemysłowej oraz prób zagospodarowania Odry, nie była ona jednak zinstytucjonalizowana). Przejawia się to utworzeniem i funkcjonowaniem 18 euroregionów na granicach Polski (z tego 8 na granicy południowej, 4 na granicy zachodniej, 3 na wschodniej i 3 na północnej)⁵.

Istotne znaczenie miało powołanie w 1991 r. pierwszego w Europie Środkowo-Wschodniej **Euroregionu Nysa** (na pograniczu niemiecko-polsko-czeskim), który wypracował w układzie trójstronnym pierwsze doświadczenia w tworzeniu podstaw instytucjonalnych współpracy transgranicznej w Polsce i miał znaczenie modelowe.

Idea powstania **Euroregionu Pomierania** sięga początku lat 90. XX wieku, kiedy to strona niemiecka wysunęła koncepcję utworzenia tzw. Regionu

⁴ Polska przeżyła w latach 90. XX wieku prawdziwą eksplozję różnorodnych form współpracy transgranicznej. Rok 1990 uznano za przełomowy. Przerwano bariery, które dotychczas uniemożliwiały regionom przygranicznym współpracę z partnerami z zagranicy.

⁵ P. Piasecki, *Charakterystyka Euroregionu Pomierania*, w: H. Babis (red.), *Problemy społeczno-gospodarcze regionów przyrodniczych, ze szczególnym uwzględnieniem Euroregionu Pomierania*, PTE, Szczecin 2009, s. 89.

Odry. W odpowiedzi strona polska przedstawiła swój plan, który wiosną 1992 roku został przyjęty w uchwale Sejmiku Samorządowego Gmin Województwa Szczecińskiego.

W latach 1992–1995 prowadzono rozmowy dwustronne z udziałem gmin polskich i niemieckich. Do rozmów włączono także w charakterze obserwatorów partnerów z Danii i Szwecji. W tym czasie powstały pierwsze struktury euroregionalne. We wrześniu 1992 r. utworzono Związek Komunalny Euroregionu Pomerania z siedzibą w Löcknitz (Niemcy), 14 października 1993 r. zawiązano Komunalny Związek Celowy Gmin Pomorza Zachodniego „Pomerania”. Natomiast 11 lutego 1994 r. podpisano dwustronne porozumienie o ponadgranicznej współpracy pomiędzy Komunalnym Związkiem Celowym Gmin Pomorza Zachodniego „Pomerania” a Związkiem Komunalnym Euroregionu Pomerania.

Utworzenie Euroregionu Pomerania formalnie sygnowano 15 grudnia 1995 r. w Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie polsko-niemiecką „Umową o utworzeniu Euroregionu Pomerania”. Z dniem 26 lutego 1998 r. do Euroregionu przystąpił trzeci partner – szwedzki Związek Gmin Skanii (Kommunförbundet Skane).

Euroregion Pomerania tworzą więc regiony przygraniczne trzech państw: Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Federalnej Niemiec i Królestwa Szwecji, zajmujące łącznie powierzchnię 41 000 km², zamieszkaną przez ok. 3,4 mln osób.

Pomerania obejmuje po stronie polskiej 96 gmin województwa zachodniopomorskiego, leżących na terenie 21 powiatów (w tym trzy miasta na prawach powiatu – Koszalin, Szczecin i Świnoujście).

W skład strony niemieckiej wchodzi osiem powiatów przygranicznych i trzy miasta na prawach powiatu w Meklemburgii – Pomorzu Przednim i Brandenburgii (Barnim, Uckermark, Demmin, Rügen, Nordvorpommern, Ostvorpommern, Uecker-Randow i Mecklenburg-Strelitz, oraz miasta na prawach powiatu: Neubrandenburg, Stralsund i Greifswald). Stronę szwedzką tworzą 33 gminy regionu Skania (stan: marzec 2010 r.).

Organami Euroregionu Pomerania są:

- Rada Euroregionu,
- Prezydium Euroregionu,

- Sekretariat Euroregionu.

Rada składa się z 36 członków, delegowanych po 12 osób przez stronę polską, niemiecką i szwedzką. Ich kadencja odpowiada kadencji organów delegujących stron. Rada wybiera Prezydium Euroregionu i określa kierunki działania. Prezydium składa się z sześciu członków, po dwóch ze strony polskiej, niemieckiej i szwedzkiej. Prezydium powołuje Prezydentów Euroregionu, po jednym z każdej strony. Do zadań Prezydium należy m.in. reprezentowanie Euroregionu, wykonywanie uchwał Rady, kierowanie pracami Euroregionu, powoływanie Sekretarza. Sekretariat z siedzibą w Szczecinie jest wspólny dla wszystkich stron.

Celem współpracy w Euroregionie Pomierania jest podejmowanie wspólnych działań dla równomiernego i zrównoważonego rozwoju euroregionu oraz zbliżenia jego mieszkańców i instytucji. Cel ten można zrealizować w szczególności poprzez:

- podnoszenie poziomu życia obywateli mieszkających w euroregionie przez wspólne wspieranie inwestycji i programów gospodarczych;
- szkolenia zawodowe i programy zmierzające do likwidacji bezrobocia;
- popieranie idei jedności europejskiej i międzynarodowego zrozumienia;
- współpracę i wymianę grup zawodowych, naukowych, kulturalnych, środowisk młodzieżowych, a w szczególności tych jej form, które sprzyjają wzajemnemu lepszemu poznaniu społeczności zamieszkujących regiony graniczne;
- utrzymanie oraz poprawę stanu środowiska naturalnego, poprawę gospodarki rolnej i leśnej, rozwój obszarów wiejskich;
- rozbudowanie i dostosowanie infrastruktury do potrzeb ruchu granicznego i regionalnego;
- rozwój współpracy gospodarczej, wymiany know-how oraz transferu technologii;
- stworzenie kompleksowego systemu informacyjnego w celu wymiany danych w euroregionie;
- rozwój skoordynowanego, transgranicznego planowania przestrzennego;
- współpracę w zakresie likwidacji pożarów i skutków klęsk żywiołowych oraz w sytuacjach awaryjnych;

- wspieranie przy rozwiązywaniu problemów związanych z przekraczaniem granicy.

Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomerania jest reprezentantem polskiej części euroregionu, instytucją prowadzącą długofalową politykę edukacyjną w zakresie procesów integracyjnych Polski z Unią Europejską, funduszy pomocowych oraz przedsięwzięć integrujących społeczności lokalne w ramach współpracy transgranicznej.

Realizacja zadań Stowarzyszenia odbywa się na wielu płaszczyznach, takich jak na przykład:

- poszukiwanie oraz pozyskiwanie pozabudżetowych źródeł finansowania zadań, w tym również organizacja szkoleń i spotkań informacyjnych dla wnioskodawców;
- podejmowanie działań na rzecz promocji gmin i miast członkowskich Stowarzyszenia;
- obsługa finansowa i merytoryczna programów polsko-niemieckiej współpracy młodzieży oraz organizacja szkoleń dla organizatorów i opiekunów wymiany;
- kształcenie w zakresie problematyki Unii Europejskiej;
- pomoc w nawiązywaniu i rozwoju kontaktów;
- współpraca w strukturach Prezydium i Rady Euroregionu Pomerania.

Jednym z najważniejszych efektów współpracy transgranicznej w Euroregionie Pomerania w dziedzinie oświaty było powstanie polsko-niemieckich szkół (np. gimnazjum i liceum w Löcknitz), które integrują uczącą się młodzież z Polski i Niemiec. Szczególnie ważna jest nauka języka i wzajemne zrozumienie mentalności partnerów. Dlatego wymiana uczniów i wspólne zajęcia z dziećmi i młodzieżą odgrywają istotną rolę w Euroregionie Pomerania.

Funkcjonowanie trzech uniwersytetów: w Greifswaldzie (Niemcy), Szczecinie i Lund (Szwecja), jak również szeregu innych szkół wyższych dowodzi wysokiego potencjału naukowego euroregionu. Uniwersytety te są ważnymi ośrodkami know-how i pracodawcami w Euroregionie Pomerania.

Współpraca w ochronie środowiska koncentruje się na szeroko rozumianym uzgadnianiu i harmonizacji działań na rzecz ochrony przyrody. Zwłaszcza że na terenie euroregionu występują wspólne ekosystemy wodne i leśne (ważna jest ochrona ekologiczna Bałtyku). Działania na rzecz ochrony

środowiska wspierane są jednocześnie przez rozwój turystyki. W taki sposób stworzono niezbędną do zachowania potencjałów naturalnych euroregionu łączność między naturą, ochroną środowiska i turystyką.

Walory turystyczne (przyrodnicze i antropogeniczne), np. Morze Bałtyckie czy duża liczba zabytkowych pałaców i zamków, powodują, że Euroregion Pomierania jest atrakcyjny turystycznie.

Na płaszczyźnie komunalnej przejawem współpracy są regularne spotkania przedstawicieli polskiej, niemieckiej i szwedzkiej strony, którzy pracują wspólnie w państwowych i regionalnych komisjach oraz grupach roboczych. Jednym z najbardziej priorytetowych celów jest zainicjowanie i uzgodnienie projektów i działań na terytorium przygranicznym. Na terenie Euroregionu Pomierania istnieje wiele związków partnerskich między miastami i gminami (np. Chojna i Schwedt, Gryfino i Gartz czy Świnoujście i Wolgast).

Ważnym zadaniem współpracy transgranicznej w Euroregionie Pomierania jest stworzenie lepszych warunków dla małych i średnich przedsiębiorstw. W tym celu organizowane są m.in. wspólne wystawy, targi, pokazy osiągnięć, transgraniczne warsztaty w celu wspólnego badania rynku i wdrażania strategii marketingowych. Istotnym polem działania w tym zakresie jest popieranie wspólnego planowania przestrzennego oraz wspieranie projektów dotyczących infrastruktury.

Euroregion Pomierania pełni ważną funkcję w transporcie i ruchu turystycznym. Krzyżują się tu drogi komunikacyjne o znaczeniu międzynarodowym, łączące wschód i zachód Europy, jak również Skandynawię z południową Europą.

Korzystne położenie w rejonie Morza Bałtyckiego jest czynnikiem, który ma decydujący wpływ na rozwój gospodarczy. Istotną rolę odgrywają morskie i śródlądowe porty w Szwecji (Helsingborg, Malmö, Trelleborg, Ystad i Åhus), w Polsce (Szczecin, Świnoujście, Police) oraz w Niemczech (Sassnitz/Mukran, Stralsund, Schwedt/Oder i Eberswalde).

Transport pasażerski i towarowy przez Bałtyk odbywa się głównie przy pomocy połączeń promowych. Międzynarodowy ruch pasażerski obsługują regionalne porty lotnicze Szczecin – Goleniów i Malmö.

W transporcie lądowym transgraniczne kontakty gospodarcze odbywają się głównie poprzez sieć dróg. W porównaniu do dobrze rozwiniętej sieci

drogowej i kolejowej Skanii, części – polska i niemiecka – Euroregionu Pomerania są infrastrukturalnie niedoinwestowane. Powodem tego jest wieloletnie zaniedbanie gospodarczego rozwoju polsko-niemieckiego pogranicza.

Międzynarodowa wymiana handlowa odbywa się między polskimi, niemieckimi i szwedzkimi obszarami wchodzącymi w skład euroregionu. Dowodzą tego np. niemieckie i szwedzkie inwestycje w Polsce czy szwedzkie inwestycje w Niemczech.

W Euroregionie Pomerania znaczącą rolę odgrywa gospodarka morską, szczególnie przemysł stoczniowy (funkcjonujący np. w Stralsundzie czy do 2009 r. w Szczecinie), rolnictwo, przemysł spożywczy, drzewny i papierniczy (np. w Åstorp, Bromölla i Schwedt n. Odrą), przemysł chemiczny (np. w Policach) oraz przemysły elektromaszynowy i samochodowy.

Ważną rolę w Euroregionie Pomerania odgrywa turystyka, która w dużej mierze uzależniona jest od sezonu turystycznego. Dlatego niezbędne jest znalezienie wspólnych rozwiązań w celu uniezależnienia turystyki od sezonowości i warunków pogodowych⁶.

Funkcjonowanie oraz rozwój euroregionów obarczone są występowaniem pewnych niedogodności i ograniczeń, do których zaliczono⁷:

- problemy formalno-prawne z rozliczeniem wspólnych inwestycji,
- zmiany zasad realizacji programów w czasie ich realizacji,
- długi okres oczekiwania na zwrot poniesionych kosztów realizacji przedsięwzięć,
- ograniczona ilość środków na realizację wspólnych inicjatyw.

2. Wykorzystanie Funduszy Unii Europejskiej po stronie polskiej Euroregionu Pomerania

Rozwój gospodarki, nauki, oświaty i kultury, modernizacja i budowa infrastruktury oraz ochrona środowiska w Euroregionie Pomerania były i są wspierane przez Fundusze Pomocowe. Przykładem mogą być Fundusze Unii Europejskiej (wykorzystywane przez wszystkie trzy kraje Euroregionu

⁶ P. Piasecki, op.cit., s. 89–93.

⁷ M. Kruszyński, T. Pilawka, *Współpraca transgraniczna – wspólna sprawa – wspólne korzyści*, w: H. Babis (red.), op.cit., s. 134.

Pomerania) i zrealizowane (po stronie polskiej) za pośrednictwem Stowarzyszenia Gmin Euroregionu Pomierania, do których zaliczyć należy:

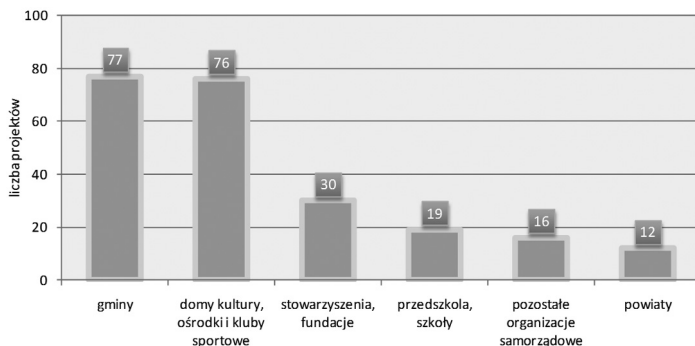
- **Fundusz Małych Projektów Programu Współpracy Przygranicznej Phare w Euroregionie Pomierania 1995–2003.** Zainicjowany w Polsce w ramach Programu Współpracy Przygranicznej Polska – Niemcy Phare 1995–2003 (realizowany do 2006 r.). Początkowo FMP obejmował swoim działaniem cztery euroregiony na granicy polsko-niemieckiej. Celem było tworzenie transgranicznych więzi i połączeń o charakterze międzyludzkim. Program został przyjęty z sukcesem, rozprzestrzenił się na inne euroregiony w Polsce oraz w Europie. W ramach Phare realizowano projekty o wartości dofinansowania od 3 do 50 tys. euro. Realizowany i rozliczany w latach 1995–2006 – przez dziewięć kolejnych edycji posiadał dwie linie budżetowe: Polska – Niemcy (od 1995 r.) oraz Polska – Region Morza Bałtyckiego (od 1997 r.). Liczba zrealizowanych i zakończonych projektów: 485. Łączna wartość wykorzystanych pieniędzy z UE wyniosła ponad 7 mln euro.
- **Schemat Wsparcia Programu Współpracy Przygranicznej Phare Region Morza Bałtyckiego 2001–2003.** Realizowany w latach 2003–2006. Łączna wartość grantów 1 570 018,02 euro. Liczba projektów – 16. O dofinansowanie mogły ubiegać się projekty związane z poprawą infrastruktury o znaczeniu transgranicznym oraz projekty dotyczące promocji lokalnego rozwoju gospodarczego poprzez m.in. wsparcie infrastruktury biznesowej, rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, rozwoju lokalnego.
- **Fundusz Małych Projektów** (mikroprojektów) w ramach **Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG III A.** Realizowany w latach 2005–2008. Łączna wartość grantów 2 096 004 euro. Liczba projektów – 244.
- **Fundusz Małych Projektów** (mikroprojektów) w ramach **Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG IV A.** Realizacja w latach 2007–2013.

W ramach Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG III A Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomierania, jako instytucja wdrażająca Fundusz Małych Projektów na lata 2004–2006, prowadziło nabór wniosków do Funduszu od 10 lutego 2006 r. do 26 stycznia 2007 r. W tym okresie do biura Euroregionu wpłynęło 281 wniosków o dofinansowanie, z czego polsko-niemieckie

gremium (Euroregionalny Komitet Sterujący) zatwierdziło do dofinansowania 244 projekty na łączną kwotę 11 670 393,38 zł. Jednakże nie wszyscy beneficjenci zrealizowali swoje przedsięwzięcia, niektórzy zrezygnowali z ich realizacji z różnych przyczyn. W efekcie z Funduszu Małych Projektów zostało przeprowadzonych 230 imprez o charakterze transgranicznym. Wartość rozdysponowanych środków wyniosła 11 072 402,38 zł (ok. 97% całej alokacji). Zrealizowane i rozliczone projekty zamknięto na łączną kwotę 10 010 532,40 zł, co stanowi ok. 90% wykorzystania w stosunku do zawartych umów.

W ramach Funduszu Małych Projektów INTERREG III A zrealizowano 230 projektów. Największą liczbę sfinalizowanych projektów stanowiły przedsięwzięcia kulturalne (118) – były to wszelkiego rodzaju wydarzenia z działalności i wymiany kulturalnej, takie jak: festiwale, festyny, plenery i warsztaty artystyczne. Drugie miejsce w tym rankingu stanowiły projekty związane ze sportem i rekreacją (54), czyli cały wachlarz wydarzeń sportowych (turnieje, biegi, wycieczki, rajdy rowerowe, spływy kajakowe i inne). Trzecie miejsce pod względem ilościowym stanowiły projekty z dziedziny „zasoby ludzkie” (34), czyli wszelkie spotkania i działania (np. seminaria, konferencje i warsztaty) integrujące różne grupy społeczne. Projekty związane z turystyką stanowiły niewielki procent (13 przedsięwzięć), były to między innymi spotkania, prezentacje i giełdy turystyczne. Najmniej liczną grupę projektów stanowiły przedsięwzięcia z zakresu demokracji lokalnej (8), czyli spotkania i wymiana doświadczeń między przedstawicielami samorządów lokalnych.

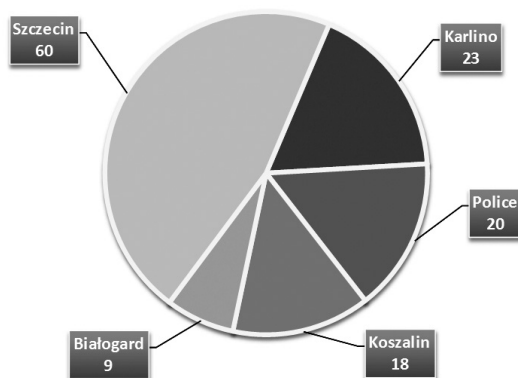
Projekty zrealizowane były przez gminy, domy kultury i organizacje pozarządowe. Beneficjentami Funduszu Małych Projektów były przede wszystkim jednostki samorządu terytorialnego (gminy i powiaty), domy i ośrodki kultury oraz organizacje pozarządowe z terenu województwa zachodniopomorskiego. Najliczniejszą grupę pod względem liczby zrealizowanych projektów stanowiły zarówno gminy (77 zrealizowanych projektów), jak i jednostki im podległe, czyli domy kultury, ośrodki i kluby sportowe (76). Na trzecim miejscu znalazły się organizacje pozarządowe (30). Mniej liczną grupę projektów wnioskodawców stanowiły pozostałe organizacje samorządowe oraz jednostki oświatowe (szkoły, przedszkola) i samorzady powiatowe (rysunek 1).

Rysunek 1. Ranking polskich beneficjentów FMP INTERREG III A w Euroregionie Pomierania

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Fundusz Małych Projektów w ramach Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG III A na lata 2004–2006. Podsumowanie*, Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomierania, Szczecin 2008, s. 9.

Najwięcej przedsięwzięć polsko-niemieckich zrealizowały jednostki z terenu Szczecina – 60 projektów (3). Równie dużą aktywnością wykazały się instytucje działające na terenie gmin Karlino (23 projekty), Police (20), Koszalin (18) i Białogard (9).

Rysunek 2. Liczba projektów zrealizowanych przez największych polskich beneficjentów FMP INTERREG III A w Euroregionie Pomierania

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Fundusz Małych Projektów...*, op.cit., s. 9.

W ramach Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG IV A w obecnym okresie programowania (lata 2007–2013) Stowarzyszenie Gmin Polskich

Euroregionu Pomerania jest odpowiedzialne nadal za wdrażanie Funduszu Małych Projektów w ramach Programu Operacyjnego Cel 3 „Europejska Współpraca Terytorialna” – „Współpraca Transgraniczna Krajów Meklemburgia – Pomorze/Brandenburgia i Rzeczypospolitej Polskiej (Województwo Zachodniopomorskie) 2007–2013”. Strona polska przeznaczyła prawie 50 mln euro na projekty o charakterze transgranicznym, natomiast strona niemiecka 83 mln euro. Program Operacyjny został zatwierdzony przez Komisję Europejską 28 marca 2008 r.

Fundusz Małych Projektów będzie realizowany w ramach INTERREG IV A – priorytet 3, którego całkowita alokacja wynosi 12 ml euro (polska strona – 7,5 mln, niemiecka strona – 4,5 mln).

Mikroprojekty będą wdrażane przy współpracy polskich i niemieckich pracowników we wspólnym Biurze FMP z siedzibą w Szczecinie przy Euroregionie Pomerania, dzięki czemu będzie możliwość wsparcia wielu nowych i ciekawych inicjatyw transgranicznych. Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomerania jest partnerem wiodącym całego projektu parasolowego we wdrażaniu funduszu.

Zakończenie

Transgraniczny program INTERREG daje możliwość nawiązywania i kontynuowania współpracy między mieszkańcami niemieckiej i polskiej części Euroregionu Pomerania. W ten sposób wypełnił się jeden z głównych celów utworzenia w 1995 r. Euroregionu Pomerania, jakim było przezwyciężenie stereotypów i wspólne realizowanie transgranicznych spotkań i przedsięwzięć.

Euroregion Pomerania posiada znaczny potencjał rozwojowy. Należy do niego między innymi znaczny odsetek ludzi młodych w społeczeństwie (wykwalifikowanych, zdolnych do pracy), istniejąca oraz możliwa do modernizacji i rozbudowy infrastruktura techniczna i społeczna (potrzebna przede wszystkim do prowadzenia działalności gospodarczej i turystycznej), a także jego gospodarka oraz położenie geograficzne. To wszystko sprawia, że istnieją duże szanse na zwiększenie potencjału ekonomicznego euroregionu, jeszcze większą integrację mieszkańców oraz zniwelowanie istniejących różnic ekonomicznych między polskim a pozostałym obszarem Euroregionu Pomerania.

Literatura

- Kruszyński M., Pilawka T., *Współpraca transgraniczna – wspólna sprawa – wspólne korzyści*, w: H. Babis (red.), *Problemy społeczno-gospodarcze regionów przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem Euroregionu Pomerania*, PTE, Szczecin 2009.
- Perzanowski M., *Republiki regionów, czyli o polityce regionalnej Unii Europejskiej*, „Polski Kalendarz Europejski” 2003, nr 3 (75).
- Piasecki P., *Charakterystyka Euroregionu Pomerania*, w: H. Babis (red.), *Problemy społeczno-gospodarcze regionów przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem Euroregionu Pomerania*, PTE, Szczecin 2009.
- Przybyła Z., *Euroregiony – nowy element narodowej i międzynarodowej polityki gospodarczej*, w: B. Winiarski (red.), *Polityka gospodarcza*, PWN, Warszawa 2006.
- Żelazko A., *Pojęcie współpracy transgranicznej samorządu terytorialnego*, „Biuletyn Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych” 2004, nr 24 (212).

EUROREGION POMERANIA AS AN EXAMPLE OF POLISH – GERMAN – SWEDISH CROSS-BORDER COOPERATION

Summary

Political changes in the Central Europe after 1989's created a lot of new circumstances conducive to the development processes of economic, social and political integration. One of the element integration are Euro-regions. In the article author presents Euro-region definition, the characteristics of the socio – economics Euro-region Pomerania pointing on cross-border cooperation and Europe Union funding achieved through Stowarzyszenie Gmin Euroregionu Pomerania.

Translated by Krzysztof Malachowski